

Izhaja trikrat na teden v šestih izdajah, in sicer: vsak torek, četrtek in soboto, zjutranje izdaje opoldne, večerno izdaje pa ob 3. uri popoldne, in stane z uredniškimi izrednimi prilagami ter s „Kazipotom“ ob novem letu vred po pošti prejemana ali v Gorici na dom pošiljana:

Vse leto . . . . . 13 K 30 h ali gl. 600
 pol leta . . . . . 6 „ 60 „ . . . 330
 četrt leta . . . . . 3 „ 40 „ . . . 170
 Posamične številke stanejo 10 vin.

Naročnino sprejema upravnštvo v Gosposki ulici št. 9 v Gorici v „Goriški Tiskarni“ A. Gabršček vsak dan od 8. ure zjutraj do 6. zvečer; ob nedeljah pa od 9. do 12. ure. Na naročila brez doposlane naročnine se ne oziramo.

„PRIMOREC“ izhaja neodvisno od „Soča“ vsak petek in stane vse leto 3 K 20 h ali gl. 160.

„Soča“ in „Primorec“ se prodajata v Gorici v tobakarni Schwarz v Šolski ulici in Jellersitz v Nunski ulici; — v Trstu v tobakarni Lavrenčič na trgu della Caserma in Pipan v ulici Ponte della Fabbra.

SOČA

(Zjutranje izdaje).

Uredništvo se nahaja v Gosposki ulici št. 7 v Gorici v I. nadst. Z urednikom je mogoče govoriti vsaki dan od 8. do 12. dopoludne ter od 2. do 5. popoldne; ob nedeljah in praznikih od 9. do 12. dop. Upravnštvo se nahaja v Gosposki ulici št. 9.

Dopisi naj se pošiljajo le uredništvu. Naročnina, reklamacije in druge reči, katere ne spadajo v delokrog uredništva, naj se pošiljajo le upravnštvu.

Neplačanih pisem ne sprejemlje ne uredništvo ne upravnštvo.

Oglaš in poslanice se računijo po petit-vrstah, če tiskano 1-krat 8 kr., 2-krat 7 kr., 3-krat 6 kr. vsaka vrsta. Večkrat po pogodbi. — Večje črke po prostoru.

Naročnino in oglase je plačati loco Gorica.

„Goriška Tiskarna“ A. Gabršček tiska in zalaga razen „Soča“ in „Primorca“ še „Slovensko knjižnico“, katera izhaja mesečno v snopiščih obsežnih 5 do 6 pol ter stane vsakega 1 gl. 80 kr. — Oglaš v „Slov. knjižnici“ se računijo po 20 kr. petit-vrstica.

Odgovorni urednik in izdajatelj Ivan Kavčič v Gorici.

Bog in narod!

„Gor. Tiskarna“ A. Gabršček (odgov. lv. Meljavec) tiska in zal.

Dr. Stanič — dr. Tonkli.

Proti kandidatu društva „Sloga“ sta nastopila kar dva druga: dr. Stanič in dr. Tonkli. Prvega podpira „Soča“, drugega „Prim. List“, dasi ne moremo reči, da bi bil dr. Stanič veren pristaš „Sočine“ stranke, kakor dr. Tonkli ni pristaš one okrog „Pr. Lista“.

V „Soči“ in „Primorec“ smo že objavili volilni oklic dr. Staniča. — Ta oklic je zanimiv! Dr. Stanič nastopa pod zastavo, da mora biti enkrat konec grdemu razkolu, ki ni opravičen ni po načelih niti po smotru. Nam se pa zdi, da razkol sam na sebi ni takó brez načel, marveč da smo na Goriškem jadralski z veliko brzino v tih zaliv klerikalnega samovladja, kateremu sta bila dr. Tuma in Gabršček edino nevarna protivnika. Zató je bilo treba: odstraniti oba! — Dr. Stanič meni dalje v svojem oklicu, da bi se mu utegnila posrečiti sprava, zató apeluje na dr. Gregorčiča in dr. Tuma, (kajti na oba ga vežejo prijateljski odnošaji), da bi složno nadaljevala zapričeto delo, ker takih delavcev ni mogoče tako zlahka nadomestiti. Dr. Stanič je sam najboljša priča, kakó nesebično je hotel dr. Tuma seči v roko dr. Gregorčiču in dati mu na razpolago vse svoje moči; dobre volje na naši strani je bilo dovolj — a kaj je na vse to sledilo? Bój se je nadaljeval še grše, da še več: pušice so letele tudi na dr. Staniča, ker je imel o „Goričanski“ poštenosti nejasne pojme. Zató naj se nikdo ne čudi, tudi g. dr. Stanič ne, ako zanaprej ne bomo takó popustljivi, kakor smo že bili. . . . . Vsekakor pa ima dr. Stanič na to stran dobro voljo in je tudi v položaju, da lahko doseže konec temu ostudnemu osebne pobujanju na Goriškem!

V ostalem je oklic dr. Staniča jassen in se dotiče vseh vprašanj, vseh potreb, katere imamo v deželi. Ne bomo ponavljali ničesa! Vidi se, da se je resno pripravil za poklic državnega poslanca, za kakoršnega ima vse potrebne

sposobnosti. — „Soča“ je že dovoljno razložila, zakaj je zanj in ga priporoča volilem. Pri tem ostanemo! Zató pozivljemo somišljenike tudi danes, naj delujejo z vso silo, da bo dr. Stanič izvoljen! Ob sedanjih razmerah bo on naš najboljši zastopnik na Dunaju! — „Prim. List“ naj bo le miren radi Staničevega „nesrečnega značaja“, ker razmere v državnem zboru in pri vladi so take, da Slovenci potrebujemo prav tak „nesrečen značaj“. Saj se imamo zahvaliti prav temu „nesrečnemu značaju“, ako so se razmere na naših sodnijah v Gorici za Staničeve dobe korenito premenile. Ako bi bilo ostalo vse takó, kakor so s svojim postopanjem hoteli imeti varovanci „P. L.“, tedaj bi bila slovensčina še vedno zaničevana pastorka, goriške sodnije pa v rokah izključno laške birokracije.

Somišljeniki! Ne dajmo se motiti ne od „Gorice“, ne od „P. L.“, ker ta dva bosta zopet lepó edina, ko bo treba udariti na nas „Sočane“, marveč delujmo, da bo izvoljen — dr. Jos. Stanič!

Svoje stališče nasproti kandidaturi dr. Jos. vit. Tonklija smo že označili. — Vemo sicer, da dr. Tonkli ni klerikalec po kopitu „P. L.“, vendar nam že to ne more ugajati, da se ta list s toliko vnemo poteza zanj. Ali to bi se še prebolelo, ko bi bil dr. Tonkli 10 let mlajši ali vsaj ob svojih letih bolj čvrst. Po našem mnenju pa on kratko nikar ni več sposoben za Dunaj ob — sedanjih razdivjanih parlamentarnih odnošajih! On je bil poslanec ob vse drugačnih razmerah, in tedanja njegova praksa se je docela preživela! Res je sicer, da bi nam utegnil tudi on pridobiti toliko, kolikor nam je „pridobil“ dr. Gregorčič, odkar se je vsedel na Tonkljev stolec, toda nam to ne zadošča! Mi potrebujemo na Dunaju veččega, odločnega, če bo treba tudi brezobzirnega moža, a dr. Tonkli ne bi mogel odgovarjati vsem takim zahtevam!

Agitacija za dr. Tonklija je precej živahna. Ostanke stare njegove stranke,

podprti ob strančico „P. L.“, so zopet enkrat pokazali sledove življenja. Njegova kandidatura se proglašna z bojnimi klici:

„Po krivici zasramovanemu možu pravično zadoščenje!“

„Krivico je treba poravnati in vrniti čast možu, ki je časti vreden!“

In „Prim. List“ govori v zadnji števi, da neko nesporazumljenje (?!): „je nakopalo dr. Tonkliju veliko sramoto pred vsem svetom, da ni smel nihče niti misliti več nanj. . . . Zdaj se je pokazalo, da smo trpeli po veliki krivici“ itd.

Članek v „P. L.“ je poln enakih „šlagerjev“, a vsi merijo na — dr. Gregorčiča in njegovo stranko. Zmaga dr. Tonklija bi značila torej takó grozen poraz „Goričanske“ bande, kakoršen bi jej mi morali le privoščiti. Ako bi bilo res, kar trdi zadnji „P. L.“, da: „zdaj sploh nimamo drugega moža“, tedaj bi mi sami ne imeli nič proti zopetni kandidaturi dr. Tonklija, ki je ob vsej svoji starosti in bolehnosti še vedno bolji nego deset Berbučev.

Toda ni res, da goriški Slovenci „nimamo drugega moža“, marveč res je, da jih imamo, ki so zadnje čase bolj na mestu in, rekli bi, kakor nalašč, da bi se znali obnašati po potrebi: bodisi diplomatski ali tudi — pokazati z obé! Zató smo mi za dr. Staniča, ki ima vse potrebne sposobnosti in ne pripada nobeni bojujočih se strank. Ako bi si narod pa izvolil dr. Tonklija, bi bil le silovito poražen „Goričanski“ terorizem, kar bi nam s strankarskega stališča — bilo neljubo, toda sebi bi ne koristil toliko, kolikor z izvolitvijo takó čvrste, sveže, vsestranski sposobne moči, kakor je prav — dr. Stanič!

Ker pa mora biti narodu manj na tem, da pobije ošabne rožičke „Goričanov“, in več na tem, da jim sicer prisolf potrebno zausničvo in si ob enem izvoli sedanjim časom doraslega in vsestranski sposobnega poslanca, zató smo prepri-

čani, da se marsikdo še zadnji hip premisli in se pridruži onej četi vrlih, neodvisnih volilnih mož, ki oddajo svoje glasove vkljub vsem pritiskom — dr. Jos. Staniču!

Včerajšnja „Gorica“ je uprav tragikomiško zanimiva. Sirota ne ve, kaj bi rekla, da bi bilo bolj prav in bi se ne smešila pred svetom. O svojem kandidatu Berbuču popolnoma moló; upajo namreč z gotovostjo, da nastopi zopet grof Coronini, ako bo kolikšnaj upanja, da z njim lože zmagajo. Zdaj le pričakujejo izid prvotnih volitev in tehtajo izvoljene volilne može: kakó in kaj bi se dali vloviti bodisi na ime prof. B. ali na ono grofa Coroninija. Kakor bolje pokaže račun na papirju, takó se bo glasilo imé konečnega kandidata. — Zanimivo je dalje, da ne odgovajja niti besedice zadnjemu „Pr. Listu“ ne na napade na Berbuča ne na članke v prilog dr. Tonklija, ki kar mrgolé zausnič dr. Gregorčiču. Toliko huje pa se zaletava v „Sočo“, dr. Tuma, dr. Staniča in Gabrščeka. Cola „Gorica“ je polna — prav po „Goričanski“ ostudnih lažij, pogretilih v njenih predalih že nešteto krat in nepobitno zavrnutih v „Soči“. Ne pade nam na um, da bi zopet in zopet ponavljali, kar smo dokazali že vrabcem na strehah, marveč opozarjamo na odstavek, ki govori o — ponujanju kandidature od strani „Sloge“.

Predsednik „Sloge“ je namreč že občutil nejevoljo odbornikov, da se je pogajal z dr. Staničem na svojo pest. Zató pravi v „Gorici“, da dr. Stanič se mu je bližal deloma osebno deloma po posredovalcu (o zavitarstvo!), in sicer kot mož, ki more uvesti mir med stranke.

Dr. Gregorčič, pravi, da mu je stavil pogoj: da uredi s „P. L.“ zadevo o brezverstvu, ki mu je bilo očitano, da navede način, kakó misli uvesti splošni mir in dá garancijo v tem oziru ter stopi s „Slogo“ v dotiko. . . . , a dr. Stanič ni izpolnil teh pogojev, zató, da je bil v nujni seji proglašen prof.

na dan. A ko se je nekoliko poleglo tisto navdušenje, ki jo je vso prešinjalo, je čutila, kakó da sili jok tudi njo; stisnila je še jedenkrat roko stari Marti, in ji dejala zopet: „Z Bogom! spomnite se me v svojih molitvah!“ in ko je stara žena odhajala, je stekla materi v naročje, in sklonivši glavo na njene prsi, jih je orosila z vročimi solzami.

TRIINDVAJSETO POGlavJE.

Rogov glas je naznanil odhod Limontinov. Bice si je otrla solze, skušala je odpraviti, kolikor mogoče, izraz žalosti s svojega obličja, ter je šla z očetom in materjo k oknu, od koder se je moglo videti odhajajoče. Prišli so iz velikih vrat grofove hiše zastavonoša, potem župnik, in za njim vsi možki po dva in dva. Zavili so proti Algisovim vratom. Brodar in njegova žena sta bila zadnja v vrsti. Ko je Marta vzdignila oči, bi še jedenkrat pozdravila gospodo, je bila prijetno iznenadena, vidé, da je Bice zopet pomirjena, in da gleda za majhno četo.

Po odhodu Limontinov je bilo v grofovih hiši določeno, da mlada zakonska odideta naslednji dan v Castelletto. Kdo bi mogel dopovedati, kakó

jim je potekel tisti zadnji dan, tisti zadnji večer? s kako skrbjo je uboga mati svetovala hčeri, kar je najboljšega vedela in znala, obsipaje jo s poljubi iz z vsakoršnim skazovanjem ljubezni? kake vroče obljube so si medsebojno delali za prihodnost, katere, žal, se niso imele nikoli spolniti? Z neizrečeno ljubeznjivimi besedami sta oba roditelja izročila svoje jedino dete njenemu so-progu, in jo priporočila Lupu in Lauretti, ki sta jo imela spremljati v Palestino.

Prišla je ura, določena za odhod. Dozdevalo se je, kakor da bi ne imelo biti konca poljubov in objemov, a nazadnje se je hči vendarle iztrgala iz materinega naročja, in pustivši jo vso razsolzeno in vzdihujočo, je tekla, kar je mogla, doli po stopnicah na dvorišče, kjer se je vsedla na konja, pripravljenega zanjo, in se je napotila. Ottorino, Lupo, Lauretta in dvoje grofovih oprod, ki sta imela spremljati ženina do Castelletta, skočivši naglo na svoje konje, so šli za njo. Pri izhodu sta čakala sokolar in njegova žena, ki sta hotela pozdraviti ženina in svoja dva otroka. Bice se je vsa prestrašila

misli, da ji bo treba še jedenkrat pre-stajati hude muke slovesa. Nepremagljiva sila jo je podila ven iz tistega zidovja, proč od oseb, od katerih se je takó težavno ločila; zató je s povešeno glavo stekla mimo njiju, kakor da bi bežala; niti odgovoriti ni mogla njenemu pozdravu.

Dolgo je tiho jezdila družba proti Sestu Calende. Konečno je Ottorino položil roko na vrat krotkega konja, katerega je jezdila Bice, in dejal: „Ali se še spominjaš, moje sladko življenje, tistih ur, katere vsa skupaj prebila na morcatski pečini? Ti si sedela v sredi med svojim očetom in menoj, in si jedno roko prepusnila v mojih rokah. . . . . Tedaj mi je prvič segla v srce nada, da bi te mogel kedaj svojo imenovati. Koliko nasprotja in žalosti sva morala prestatiti od tistega dne! A sedaj si vendarle res moja, moja za vedno! O, kako neskončno srečen sem! Ti si moje jedino veselje na svetu. S kako udanostjo in ljubeznjivo ti hočem posvetiti svoje življenje, da ti kolikor mogoče ublažim usodo, katero si izvolila deliti z menoj!“

(Dalje pride).

MARCO VISCONTI

ZGODOVINSKI ROMAN

✱

Italijanski napisal Tommaso Grossi.

(Dalje)

Grof in Ermelinda, začudena in ginjena vsled silnega navdušenja svoje hčeri, sta jo gledala nema, ne upajoča se, poseči ji v besedo. A ko je nazadnje izrekla živo, dá, gotovo slutnjo svoje bližnje smrti, se nista mogla več vzdrževati, in sta se oba milo razjokala.

Jednako je bila začudena in ginjena tudi Marta, ko je slišala takó otožno in ljubeznjivo govoriti o svojih dragih krajih, in vsa v solzah ter vzdihuje je skušala prejeti deključino roko. Nazadnje jo je preejala, in dasi se je deklica branila, jo je vlekla k sebi in poljubila.

Nekaj trenutkov so bili tiho vsi. Le Bice ni jokala. Radi premočnega občutka niso mogle njene solze privreti

Dr. Gregorčič je pokazal Berbučem oziru svojo — nprav, ki ga je pripravila v vse te zagate in je vzrok neštetim — zakulisnim spletkam in sleparijam občinstva. Kar se tega tiče, ga prepustimo dr. Staniču, ki naj naredi, kar hoče. Za nas je jako značilen prvi pogoj Gregorčičev, t. j. dr. Stanič mora pred vsem urediti s P. L. zadevo o brezverstvu, katero mu je očital, potem se bo dalje menil z njim. Isti P. L. je l. 1895. tudi proglasil dr. Tumo za brezverca, grofu Coroniniju je celo javno zabrusil v obraz, da je izobčen iz sv. katoliške cerkve, ali takrat kandidatura ni bilo treba teči po odvezo k P. L. Danes pa, kakor se vidi, je tudi za društvo »Sloga« najmerodajniši »Prim. List«, od katerega mora prinesiti spovedni listek ter potrdilo o zadobljeni odvezi vsakdo, kdor hoče kandidovati v državni zbor! — Nič čuda torej, ako »P. L.« takó imenitno kroca »Gorico«, da jej kar sapo zapira; k večjemu kak ponižen glas »z dežele« (!) si upa poslati na dan v ponižen odgovor! In to govori cele knjige — v kakošni vodi plavamo! Volilci: ali pojdemo res vsi po odvezo k gospodom pri »Prim. Listu«?!

Naša narodna organizacija.

(Članek izven uredništva).

VII.

(Konec).

Takega delavskega vprašanja pri nas na Goriskem med Slovenci ni zato, ker nimamo velikih svojih narodnih podjetij s tvorniskim obratovanjem, velikega kapitala. Vprašajmo le gospode okoli »P. L.«, koliko kapitalistov in podjetij imamo na Goriskem, ki imajo toliko in toliko delavcev. Jaz mislim, da ne pridemo niti do številke 5. Pač imamo tvornice v rokah tujih kapitalistov, tujih podjetnikov, in v okolici goriski je nekaj stotin takih delavcev, ki spadajo v pravi delavski stan. Ali tudi tu niso delavci tako potrebni samostojne organizacije, ker so z malimi izjemami večinoma domačini, bivajoči v okolici mesta in tvornic, iz družin, katere imajo same nekaj posestva, kateri torej niso vezani docela na dnino in mezdo, katero dobivajo od podjetnikov, marveč jim je se vedno dana prilika, da se vrnejo k prvotnemu svojemu kmetškemu stanu. Saj ravno duhovništvo vedno upliva, da bi se tvorniški delavci in delavke iz Mirna, Sovodenj, Vrtojbe, Solkana, Podgore in Pevme vrnili k domačemu delu ter si ohranili tako svoje krepko telo ter kmetško neizprijenost in samostojnost. Zasižek v gotovem denarju mika mladino iz okoliških vasij, da se le ne dajo odgovoriti, in potegnjena tednina ali 14-dnevna je mnogo bolj mamljiva in vabliva nego negotovi dobiček težavnejšega poljskega dela doma na posestvu. Imamo konečno še eno središče delavstva, in to so karnoloni v Repnu in v Nabrežini. Tudi ti delavci so še večinoma polukmetje ali pa poluobrtniki kamnoseki; vendar jih je še precejšnja četa takih, ki so se odtujili poljedelstvu, in ki se niso izobrazili za obrtnika, marveč ostanejo delavci-dinarji. Pri obrtnih zopet delajo izjemo one obrtni, ki se bližajo podjetjem; to so tiskarne, stavbarstvo in opekarne. Tiskarski stavec, zidarski delavec in delavec v opekarni nima, če tudi je pri nas odvisen le od manjših podjetnikov, upanje postati samostojen, marveč stavec ima ostati stavec, zidar je le malokdo tako srečen, da si pridobi toliko glavnice, da postane stavbinski mojster in podjetnik zgradb. Delavstvo v naši deželi se torej omejuje na nekatere stotine, in to v mestu Gorica in okolici ter v Nabrežini, drugod so pa sejani le posamezni in po desetih. Da bi domači kapital, domači podjetniki izkoriščevali delavca, tega tudi se pri nas ne more trditi, kajti preblizo se stojita delavec in gospodar. Ako primerjamo velike delavske centre, kakor Pariz, London, Dunaj, Berlin, i. dr., kjer je delavec v eni lovarni na tisoče, kjer en delavec celo svoje življenje ne dela drugega, kakor eden make stroje, drugi opravlja rezalnice, tretji spet lika itd., da en delavec brez drugega ne more nič; ko je cela tisočina delavcev odvisna drug od drugega kakor kolesca velikega stroja; ako vidimo proti tem tisočinam delavcev milijone in milijarde kapitala, kateri nima druge svrhe,

kakor da se obdrži, pomnožuje in vzdržuje svojo vlado, potem seveda se moramo skoro neverjetno nasmehnuti, kako to, da se naši duhovniki okoli »P. L.« in katoliška organizacija na Kranjskem tako srčno brigajo za prospeh delavskega stanu v deželi, kjer pravzaprav pravega delavstva ni. Kljub vsemu temu pa vendar nečemo tajiti, da je stranka »Soča« proti organizaciji delavcev, tudi če so isti v manjšem številu, in tudi ni proti organizaciji delavstva v onih pojmi, pod katerimi stoji »P. L.«; zavzema stališče: Pravo delavstvo je ne le opravičeno k organizaciji, marveč vezano v svrhu sebojohrane, in kjer stoji nasproti velikemu kapitalu, se mora sklicevati na svoje mase, na moč svojih lehtov, sme in mora postati revolucionarno. Opravičeno je stremenje po materijalnem izboljšanju, po izobrazbi, po deležbi na političnem življenju in politični moči, in po humaniteti že je pravo delavsko gibanje simpatično vsakemu izobraženemu človeku.

Ostaja pa znak pravega delavstva organizacije očitno revolucionarno gibanje, ker gre proti hierarhiji, birokraciji in plutokraciji. Teh močij se zlepa ne odreši. Opravičeno je delavstvo, družiti se in pri svojem združenju naglasiti moč milijonerih svojih rok. Simpatizujemo tudi mi s temi vojsčaki splošne volilne pravice, splošne izobrazbe, brezplačne šole, brezplačne pravodaje itd. In kjer se dviga pravi delavec v nasi kronovini, ne moremo mu kratiti pravice, niti dolžnosti, da se tega splošnega svetovnega revolucionarnega gibanja po izboljšanju svojega položaja deleži. Nimamo pa v interesu naše narodne organizacije nobenega povoda, da podtikamo to vprašanje, ki je za nas le drugotnega pomena. Za nas je najvažnejše, da rešimo svoj narod polujčenja, in da mu zboljšamo gnoten in npravstven položaj po vseh njegovih slojih. Zaraditega smo za organizacijo delavca tudi v splošnem pomenu, kakor se ga rabi pri nas, t. j. vsakega človeka, ki si služi svoj kruh, in je odvisen od tujega gospodarja, naj si že bode obrtni pomočnik ali kmetški delavec ali kaj takega. Smoter pa, katerega moramo pri organizaciji tega delavstva v širšem pomenu imeti, ne temelji na onih velikih nagibih, ki dvigajo pravo delavstvo sveta proti velikemu kapitalu, marveč vodi nas princip humanitete, marveč zboljšanje gnotnega in npravstvenega položaja tega delavstva v širšem pomenu.

Da to doseže, mu priznavamo tudi lastno organizacijo. Važna postaja ta splošna organizacija za mesto Gorica posebno iz razloga, ker se odvisen človek najprej potuji, in ker iz delavskega našega stanu v Gorici tuji življ dobiva največ vitalnih svojih močij. Kakor smo torej v prvo vrsto postavili potrebo organizacije trgovskega in obrtnega stanu, v drugo vrsto organizacijo veleposestnikov, tako stavimo danes na tretje mesto posebno nujno potrebno organizacijo delavstva v Gorici in okolici v svrhu ohranitve narodnosti, gnotne podpore in npravstvenega pouka.

Za to organizacijo skrbite danes v Gorici »delavsko braino in podporno društvo«, ter »Slov. katol. delavsko društvo«. Prvo bi se moralo imenovati edinole »Splošno podporno društvo«, drugo edinole »Katoliško društvo«; »delavsko« je pri enem in drugem društvu le bolj »epiteton ornans«. Dvoje društev je za naše razmere nepotrebno, in delavski organizaciji v gorenjem smislu bi služilo izoborno eno samo močno društvo, in to naj bi bilo »Delavsko podporno društvo«. Doseči bi moralo namen, družiti delavstvo v eno celoto, buditi njegovo narodno zavest, pripravljati podpore za slučaj bolezni in obnemoglosti v smislu bolniškega zakona, prirejati poučna predavanja ter priproste zabave in veselice v izpodbujo in razvedritev delavca po težkem tedenskem delu, in skrbeti bi moralo konečno, na kar se je tako malo mislilo dosedaj, za ustanovitev vpisane pomočne blagajnice v smislu zakona od 16. julija 1892. Ako bi »Del. podp. društvo« ne le razširilo svoj delokrog na vse te točke, marveč tudi izvrševalo svoj program in v istini privelo vse odvisne sloje v eno celoto, potem bi bilo skrbljivo pri nas v Gorici izoborno za organizacijo delavstva v splošnem pomenu, in ta organizacija bi bila tudi dovolj, da bi bilo delavstvo zastopano tam, kjer dopušta zakon, in kjer zahteva potreba. To podporno društvo naj bi družilo tudi pravo

delavstvo iz tvornic po okolici, poleg tega pa mu pustimo dotiko z ono veliko mogočno evropsko delavsko organizacijo, ki meri dosledno na vseobči prevrat.

Dopisi.

V Dol. Vrtojbi, dne 17. jan. 1900. — (Volitev volilnih mož). Zaupnica, katero je sklenilo naše županstvo grofu Coroniniju, je zelo razburila vrtojbenske duhove. Priča temu so bili dopisi v »Soci« in prostovoljna izjava zavedne mladine doljevrtojbenske.

Nezadovoljnost je bila velika in ljudstvo je komaj čakalo, da pokaže sveto, kakšne vrednosti je bila ona, tako lepo doneca zaupnica.

In to se je zgodilo! V sredo dne 17. t. m. je bila v Vrtojbi volitev volilnih mož. Zastonj so bile vse spletkarije in agitacije znanih dveh nedomačinov, zastonj je bil poset sempeterskega klerikalca, zastonj vsa spekulacija pri spisovanju »list« — klerikalna banda je sijajno propadla! Vrli Dolenje-Vrtojbenci so prišli — v neznanstvo nezadovoljnost našega gospoda župana — s svojimi zavednimi stariščinami na volišče in z veliko večino volili štiri volilne može — odločne »Sočane«.

Pač sijajna klobuta našemu slavnemu županstvu.... Nasi klerikalci so obračali, mi smo pa obrnili! Domačin.

Iz Ajdovščine, dne 17. jan. (Poročilo o veselici) — No, skrajni čas je bil, da nas je pretresla burja iz letargije, v kateri smo bili zabredli zadnja leta. Zabavni večer, kateri je priredilo društvo »Edinost« v nedeljo, se je obnesel vzlic uprav peklenški burji v vsakem oziru povoljno. Šturski tamburasi, katerih pač ne pogrešaj pri nobeni narodni zabavi, se udarjali precizno, ter zeli obilo pohvale. Ljubka gospica deklamovalka Milka Mahorčič je obudila že pri nastopu zanimanje občinstva. Pazljivo je sledilo deklamaciji »Jeftejeva prisega«, v kateri je pokazala gospica, da umeje rahločutnega Gregorčiča vse skozi. Še enkrat ji bodi iskrena hvala, združena z željo, da poda občinstvu tudi v bodoče kak tak užitek, kakor pri tej zabavi. — Nato se je uprizorila igra »Lokavi snubač«. Smeh občinstva med igro in pohvala koncem igre svedoci, da je ugajala občinstvu tudi ta točka. Kako pa tudi ne! Kakor zamore jedino pravilno predstavljati g. Verovšek tipičnega Mozola v »Rokovnjačih«, tako tudi le gospod Vekoslav Lokar originalnega župana Gorika. Njegova junaška postava, močan glas, in domače kretanje napravili so župana takega, kakoršnega si je želel gospod pisatelj. Vredna družica mu je bila gospica Marica Mahorčič. Njeno igranje je bilo premišljeno, posebno je ugajalo v pogovoru z županom. Gospica Nina Šapla je pogodila izoborno najvino Minko. Igrala je naravno — neprišljeno. Pokazala se je izvrstno diletantinjo, katere bi občinstvo ne hotelo pogrešati pri nobeni slični zabavi. Dobro jo je pogodil tudi njen ženin g. Anton Šapla. Kdo ne pozna možakov-svetovalcev po naših občinah? Tu sta stala pred nami dva klasična vzgleda g. Repič in g. Poniž, ki sta zdaj s svojo hladnokrvnostjo, zdaj z vnemo, s katero sta se potegovala za koristi občine, rešila svojo nalogo vsestransko pohvalno. — Ostale manjše vloge bile so v spretnih rokah g. Jamska, g. E. Bratina in g. L. Bratine, H. Perne-ta, kar se je tudi v obče priznavalo. Igrji je stedi živahen ples. Končno kličemo društvu »Edinosti«, da nam priredi še več takih zabav! X.

Domače in razne novice.

Odlikovanja. — Nas rojak, g. Anton Černigoj, doma iz Dobravej, sedaj službujoč pri c. in kr. trabantni telesni straži na Dunaju, je bil odlikovan s srebrno bolgarsko svetlinjo za zasluge, katero mu je dovoljeno tudi nositi. — G. Chalaupki pl. Maksu, poveljniku na strazišču v Gorici, je dovoljeno nositi komanderni križ papeževega reda sv. Gregorija.

Promocija. — 16. t. m. sta bila promovirana v Pragi na češkem vseučilišču dva mlada Hrvata za dr. pravoslovja, to sta Mil. Heimrl in Svet. Korporič, ki sta znana kot voditelja naprednega gibanja mej hrvatsko omladino. Oba sta bila l. 1894. obsojena v znanem procesu »Hrvatski djaci pred sudom« v večmesečni zapor. Bila sta v uredništvu

»Hrvatske Misli in »Nove Dobe«, sedaj pa stojita za »Glasom«. Naše najiskrenejše čestitke.

Volilno gibanje. — Čudez! »Gorica« pripoveduje, da njen kandidat izoborno stoji in da »Soča«, farba«, ko govori, da je večina za dr. Staniča. Pa tudi »Prim. List« pravi, da je vse upanje na zmago dr. Tonklija.

Na Tolminskem: Na Livku je bil izvoljen kurat in se jeden za Berbuča z 2 glasoma večine. V Volčah so za Tonklija.

V goriskem okraju: V Kanalu so zmagali »Sočani«; enako v Renčah po hudem boju. Kam nje in Vrtovin z 2 vol. možema za Tonklija. V Sempasu za Berbuča; proti volitvi je podan utok, ker je bila volitev slabo razglašena. Ko so prišli naši volilci, katerih je bilo več, je bila volitev že dokončana. Iz kanalskega okraja bo velika večina glasov za dr. Staniča. — V Mirnu 4 in v Št. Andrežu 3 »Sočani«.

Na Krasu je nekaj neodločnih. Na Nabrežini 3 in v Mavhinjah 2 naša, v Komnu 2 naša; v Štanjelu in Repentabru sta izvoljena duhovnika; v Slivnem župan Iv. Kralj. — Po Krasu je romal menda znani Suholazec v družbi enega duhovnika; predstavljaj se je volilna možem kot pooblaščenec »Sloge«. Sploh se je opazalo letos nenavadno gibanje klerikalnih gospodov, na kar Kraševci niso bili vajeni. To vzbuja gibanje med ljudstvom v odločnem duhu »Sočine« stranke. Pravi!

Žled v dnevih 14. do 16. dec. p. l. je bil prava katastrofa za prizadete dele Istre, Goriske in Kranjske. Kolika je bila vsa škoda, se še ne ve. A nje grozota se zrcali v podatkih, katere smo prejeli samo iz Podgradske občine. Tam je žled zasedel sedem katastralnih občin: Erjavče, Gaberk, Huje, Podbeže, Pregarije, Prelože in Zalesije in je bilo oskudovanih 208 gospodarjev samo na sadnem drevju tako:

	zelo poškodovanih debla:	popolnoma uničena debla:
češplje	17.836	7.105
jablane	3.209	722
hruške	1.503	429
črešnje (cepljene)	98	36
orehi	26	29
Skupaj	22.672	6.321

Prav nizko cenjena škoda presega 100.000 kron samo na sadnem drevju. A škoda je velikanska tudi na necepljenih črešnjah, ki dajejo frodelj, in na gozdnem drevju.

Prijavljena števila pa niso le dokaz o grozni škodi, ki jo je povzročila elementarna sila, ampak tudi, da se je tam zganilo poklicano oblastvo — najbrže županstvo — in je dalo škodo ceniti, gotovo v namenom, da poprosi višja oblastva pomoči za poskodovance.

Na Goriskem — vsaj kolikor je nam znano — niso se nikjer storili takega koraka, dasi je tudi tod po nekaterih krajih škoda velika in prizadeti zelo tožijo o hudi nesreči.

»Zopet nov škandal«. — Na našo vest pod tem naslovom pravi »Gor.«: »Mi ne poznamo društva, ki bi trpelo med svojim člani človeka, ki zahrbtno in javno deluje in hujska proti društvu, čegar član je!« — Takó torej! Ljudje, ki zlorablajo ime »Sloge« za svoje spekulacije, se smatrajo za — društvo! Delovati proti njim, se pravi, rovatiti proti — društvu! Izoborno! — Kaj pa to? »P. L.« je povedal, da celó odborniki »Sloge« agitujejo za — dr. Tonklija proti »Sloginemu« kandidatu! — Tako strahovladi imamo Slovenci na Goriskem! O tistem velikem švindlu, ki je danes »Sloga«, spregovorimo o priliki več!

Volilni shod „pri Rebku“ je sklical sempaski župnik-župan Blaž Greca na prihodnjo nedeljo ob 3 pop. Odpravljaj bo vinsko klavzulo, zidal vipavsko železnico (pesek v oči!) in — postavljaj kandidata za državni zbor. — Tudi mi pravimo, naj se udeležijo volilci v obilem številu! — Čudno! Tak shod in edino pri Rebku! Ali se gospodje čutijo tam posebno varne? Menda že!

Šolski Dom. — Šele februarja bo torej občni zbor, ki bo sklepal o računih za — čujte!! — l. 1898! In kdor si bo hotel račune ogledati po določbi pravil, bo moral tekati doli k Šoškem mostu v zasebno stanovanje ljubljena Berbuča. Kdo to stori!? — Ali nimamo poslopja »Sol. Dom.«, kjer je posebna soba za take posele? Zakaj računni ne bodo tam razpoloženi? Hm!

Zgubil se je lovski pes sledovalec, bele barve z rumenimi lisami. Kdor ga najde, naj se obrne do našega upravnistva, kjer dobi postavno nagrado.

Fikfakovstvo ali ne tič ne miš! — (Dalje). — Mi smo že razložili v člankih „Bodi jasno“, kakó je skrpučana „Goričanska“ stranica iz klerikalnih in lažiliberalnih življenj, katere družijo le strah pred pravno svobodomiselnostjo in radikalno napredno „Sočino“ stranko. Povedali smo tudi, da ta „hinavska“, nenaravna in nemoralna zveza že propada, ker klerikalcem ne zadošča le gola negacija in hočejo prestopiti na polje pozitivnosti, t. j. da klerikalizem pokaže svoje rozičke. „Gorica“ nam je potrdila, da se naše trditve že izvršujejo, kajti stranka „P. L.“ je začela zopet hoditi svoja pota in je takó „predrzna“, da udari — sicer se na lahko! — celó po Gregorčiču in njegovi stranici! Torej nov razdor, ali ne? Ali pa modri voditelj dr. Gregorčič ni vedel, da prej ali slej mora priti do očitnega razdora, ali ni vedel, kar smo vedeli mi „Sočani“, da s klerikalno četo „P. L.“ je postena zveza nemogoča? — Takó smo torej srečno prijadrili do treh strank: 1. klerikalna okoli „P. L.“, — 2. protiklerikalna, svobodomiselnost, radikalno-napredna okoli „Soča“, — in 3. fikfakovska ali „ne tič ne miš“ okoli dr. Gregorčiča in njegove „Gorice“. — Dr. Gregorčič neče biti ne klerikalce, ne liberalce, ne radikale, ne svobodomiselnost naprednjak, ne krščanski in se manj demokratiški socialista, sploh nič takega, kar so drugi ljudje: marveč biti hoče se dandanašnji neka posebna zver, katero naj bi imenovali — „goriški Slovenec“! On družijo torej okoli sebe ljudi, ki niso nič, in te imenuje on „narodno, nesebično delujoče Slovence na Goriskem“. — Tako fikfakovstvo se je pa preživelo, ker je le preteza, pod katero se sistematski utrjujejo pozicije klerikalizma.

Pristaši „P. L.“ hočejo kar skokom vse pridobiti in s tem klerikalni samovladi več škodijo nego koristijo, — dr. Gregorčič pa bi s svojim cincarenjem privedel polagoma vse goriske Slovence pod klerikalni jarem, katerega bi se ne mogli takó kmalu rešiti. Nevarnejši nam je torej Gregorčič bolj nego vsi Pavlice.

Iz tega pa tudi sledi, da fikfakovstvo v politiki danes ne sme vladati! Ali tič, ali miš, eno ali drugo, ne pa nobeno ali oboje! To je jasnost, ki razsvetli gorisko temo! (Več pride.)

Izjava g. dr. Tume smo morali odločiti radi pomanjkanja prostora za prihodnjic.

Velik požar je bil dne 13. t. m. v Ajellu v Furlaniji. Pogorel je hlev, senik, 1 kobila, 1 prešič, okoli 250 kvintalov sena, mnogo slame, orodja itd. Škoda znaša 8000 K. Pogorele reči so bile lastnina dedičev dr. Levija iz Villanove.

Kažipot in koledar za leto 1900. — Izšla je ravnokar ta prekoristna in za vsakega važna knjiga. Naročniki „Soča“ so vdobili to knjigo kot novoletno darilo s sobotno številko „Soča“. Že na prvi pogled se uvidi, da postaja ta knjiga vedno zanimivejša in vsako leto tudi popolnejša. Zato se zahvalujemo vsem v to poklicanim činiteljem, posebno slavni županstvu, c. kr. davkarijam, sodnijam itd. za doposlane podatke ter se toplo priporočamo za nadalje v blagohotno podpiranje. Slavni županstvu smo poslali po en iztis, v nadeji, da nam bodo tudi ona v prihodnje stala na roko. — „Kažipot“ imamo le še kakih 100 iztisov v zalogi. Ker ima letos vrhu mnogo novega barila še koledar, upamo, da poseže slavno občinstvo po ostalih iztisih. Cena 80 kr. trdo vezan gl. 1-20.

Listneca. — Dopisniku s Krasa: Vasa želja prihaja sicer iz dobrega namena, ali zaman ves trud! Danes je taka poravnava nemogoča; na naši strani je bilo ves čas dovolj dobre volje, a so nas hoteli uničiti....., saj veste, kaj je vse bilo. Dokler bodo nasprotniki količkaj upali na zmago, ne privole nikdar v to, kar Vi predlagate. Da bi pa mi toliko dovoljevali, ko prestanemo vse njihove spletarije, ne smete zahtevati od nas. Pozdrav!

„Il Mercurio Triestino“. L. XXIX. — Vsak kapitalist, kateri ima amortizovane obligacije ali druge srečke, se naroči na kak finančni list, da lahko o pravem času pregleda v lastno korist izid zrebanja. Ker lahko občuti precejšnjo izgubo, kdor zanemarja to važno dolžnost, je umevno, da treba na to za časa skrbeti. Med listi te vrste je najbolj akreditovan „Il Mercurio Triestino“. Znan je po deželi in v inozemstvu kakor najhólj za-

nesljiv prinašalec vseh koristij točnih podatkov zrebanja. Opozarja se na oglas v današnji številki.

Razgled po svetu.

Državni zbor bo sklican v najkrajšem času, da votira zakon o rekrutih za tekoče leto. Vprašanje je le, kako bo mogel delovati. Doba delovanja bi bila prav kratka, in takoj potem bi bili sklicani deželni zbori, ki bodo zborovali do konca marca, in potem bi prišel na vrsto zopet državni zbor.

Ministerstvo Wittekovo se je že odpovedalo. Včeraj je bil Wittek pri cesarju v avdienci ter je podal demisijo. Novo ministerstvo bo imenovano se danes ali jutri.

Načrt jezikovnega zakona, kakor ima priti v razpravo v drž. zboru, je pokazal Körber že nekaterim nemškim in češkim politikom. Načrt Körber baje popravilja po ugovorih, katere je silil; sicer pa je načrt neki tak, da Čehi ne morejo biti zadovoljni z njim.

Velik potres. — Na otokih Sumatra iz Java je povzročil potres grozovito škodo. Mesto Tjandver je skoro docela porušeno. Okoli 1500 ljudij je poginilo ob potresu.

Dr. Ferjančič o primorskih deželah v delegaciji. — Rekel je to-le:

Ob Adriji je varovati državni interes, interes celokupne države. Avstrija je mogla opustiti Lombardijo in Venecijo, ne da bi radi tega prenehala biti velesila. Brez Primorja brez Trsta pa ni več velesila, brez te pokrajine sploh ne more eksistirati. To je vzrok, vsled katerega bi moralo tudi vodstvo zunanjih zadev posvečevati vso pozornost razmeram na Primorskem. Ob Adriji in v sosednih deželah živi tudi isti narod, kateremu tudi jaz pripadam, živé Slovenci in Hrvatje. Na nas pritiskajo na severu Nemci, na jugu Italijani. Ta pritisk je postal še močnejši po l. 1866 in po dogodbah leta 1870., po zjedinenju Italije, po zmagah Nemčije nad Francijo, in ta pritisk je postal, kar bi se skoraj ne verjelo, še močnejši vsled trozveze in pod zaščito trozveze, in to je za nas slaba stran trozveze.

„Nemčija od Belta do Adrije“ je izrek, ki se večkrat čuje in čita, in ima velik in usoden pomen za Avstrijo.

Okrepčanje slovenskega in hrvatskega naroda, in samo okrepčanje tega naroda ob Adriji je v stanu zagotoviti, da se ta izrek nikdar ne uresniči. Okrepčanje bi iz teh dveh narodov napravilo trden branik avstrijske države ob Adriji.

Zlasti Italija izteza svoje roke po teh obmorskih provincijah. Posebno v zadnjih desetletjih je v Italiji za to vse na delu; književnost, shodi, društva, odlični možje, duševna aristokracija. Italijanskemu narodu se propoveduje, da so avstrijske obmorske provincije italijanske, in da bodo tudi kmalu združene v kraljevstvo.

Dovolite mi v ilustracijo tega navesti slučaj, ki je jako pregnant. Leta 1898. je bila v Turinu razstava. Predsednik razstave, italijanski poslanec Villa, je imel pri nekem banketu govor, v katerem je doslovno rekel (cita):

„Moje misli hite v Trst, ki je kri naše krvi, ki živi naše življenje, ki je naš, in ki bo v nedeljni bodočnosti z nami združen.“

Tudi pri nas doma se ne dela dosti drugače. Spominjam se, da je nekako pred letom tržaški župan poročal predsedniku italijanskega parlamenta Zanardelliju o nekem županskem shodu; kako vsebino je to poročilo ali pismo imelo, ni znano, toda odgovor, ki je prišel nanj, je postal znan in sicer po neki interpelaciji v istrskem deželnem zboru. V kakšnem duhu je pisan ta odgovor, se vidi, če navedem iz njega samo odstavek, kjer pravi Zanardelli, „da je globoko ginjen po občudovanju vrednem vzgladu trdne zvestobe Italijanov iz Venetie Giulie njihovi materi, njihovi domovini“. V istem istrskem deželnem zboru je neki poslanec vprašal, kam spada Istra, in ko je na to za trenotek utihnil, je rekel neki drugi poslanec „K Italiji!“ in to je takoj potrdil neki tretji z „Naravno!“

Če se vidi vse to in tudi številne demonstracije, ki se tako pogosto ponavljajo, če se tudi druge slične dogodbe ne prezirajo, kakor na pr. take razglednice, kakršne imam tu na razpolaganje, ki je prišla v promet, in na kateri je Avstrija priklenjena na črno-rumeni drog, dočim se bliža Italija z italijansko zvezdo in rimskim grbom „Senatus populusque Romanus“, da jo osvo-

bodi; če se vse to upošteva, se spozna, da se je irendentizem že globoko vkoreninil, tako globoko, da bo veliko dela, vedno se povsem izruje. Ne delam vlade odgovorne za irendentizem. Irendentizem je plevel, in zraste tudi na najhóljši njivi, odgovorna pa je vlada, ker proti irendentizmu ničesar ne ukrene, ker ga gleda s prekrizanimi rokama, in da njeni organi, namesto da bi irendentizem pobijali, ga skušajo prikriti s pretvarjanjem in celo s sumnjicijem. Ali se ni predzadnji tržaški namestnik osmešil — oprostite ta izraz — s tem, da je italijanski irendentizem postavil v nasprotje s hrvaškim irendentizmom, ko ve vsak človek, da se pogajano Slovani samo za politične spremembe v okviru monarhije.

(Dalje pride.)

Družbi sv. Cirila in Metoda so poslali meseca decembra med drugimi: Ženska podružnica v Idriji 60.— K, trg. V. Repinec v Premu 2.— K, žup. J. Podboj v Planini iz nabiralnika 9-94 K, možka podružnica v Gorici 22.— K, A. Kovšca v Planini iz nabiralnika 5-68 K, ženska podružnica v Mariboru 148-46 K, uredništvo „Mira“ zbirko 481-84 K, izven akad. podružnica v Gradcu 140.— K, upravništvo „Slov. Lista“ zbirko 30.— K, uredništvo „Slov. Naroda“ zbirko 1000.— K, sentjakobsko-trnovska ženska podružnica v Ljubljani 800.— K, posojilnica za Stari trg, Lož in sosedstvo 20.— K, dr. Konrad Janežič v Voloski 15.— K, upravništvo „Slov. Lista“ 270-20.

Vojna v južni Afriki. — Buri bombardujejo zopet Mafeking. Sodi se, da v bližini Ladysmitha se je unela odločilna bitka. Angleški general Warren je prekoračil reko Turg-lo ter se utrdil na prikladnem mestu. General Buller se je pomaknil proti severu. Točnih poročil z bojišč ni.

Narodno gospodarstvo.

„Pri nas drugače!“ — V tako naslovljeni notici prinaša „Česki Lloyd“ vest, da dolnje avstrijsko obrtno društvo po vzoru znanega „Rusko-nemškega društva“ ustanovlja „Rusko-avstrijsko društvo“ v svrhu zboljšanja trgovskih razmer z Rusijo.

Čisto prav. Samo nekaj opazk z ozirom na to, če bi kako slovensko društvo hotelo ustanoviti kaj podobnega. Kaj ne, to bi bil vrišč in krik širim „nemške“ Avstrije! Mi bi bili takoj „rusofili“, „panslavisti“ itd. Nemcem ne poreče živ krst ničesa. Mi tudi ne, ker vemo, kolike važnosti je rusko tržišče za „našo polovico“ Evrope.

In zopet konsumna društva! — Kakó so ta društva pri srcu gospodom okoli „Prim. Lista“, dokazuje zadnja številka. Kdor bi ne verjel, naj čita. — Zanimiv je pa odstavek: „Konsumna društva so povsodi potrebne naprave, kjer je trgovstvo in gostilničarstvo v rokah narodnih nasprotnikov... „Soča“ je prinesla oster članek zoper te zadrage. Te nazore bi mi odobraval, ako je ondi trgovstvo skozi in skozi v narodnih rokah, kar pa zalibog se ni!“

Te besede je „P. L.“ ponatisnil iz celjske „Zadrage“, a ni bil toliko pošten, da bi bil opozoril pisatelja na Štajerskem, da se mi na Goriskem razločujemo v tem pogledu od Štajercev kakor noč in dan. Po vseh trgih in celó večjih vaseh so nemskutarška gnezda; zlasti trgovci so večinoma nemskutarji! Na Goriskem pa nimamo v deželi med Slovenci ne Nemcev ne Lahov, marveč vsi naši trgi in vasi so popolnoma v naših rokah. Ustanovljati tu konsumna društva, bi bilo naravnost bratomorstvo! Naši trgovci pač vidijo, kam meri „P. List“. Vkljub temu so nekateri še takó kratkovidni, da derejo v svojo pogubo!

Obrestna mera se niža. — Minoli teden je znižala „Bank of England“ svojo obrestno mero od 6% na 5%, istodobno jo je znižala tudi „Banque de France“ od 4½% na 4%. Vsekakor utešljiva vest.

Prešičjo kugo so zasledili v volškem okraju v Istri. Vsled tega je tržaško namestništvo s 15. januarjem prepovedalo v volški okraj uvazati ali izvažati žive prešiče.

Produkcija sladkorja v Avstriji leta 1899. V minulemu letu je producirala Avstrija 11-3 mill. mer. centov sladkorja.

Zavarevalno družbo proti — cenzuri so se ustanovili žurnalisti na Finskem. Škoda, katero je finskemu časnikarstvu prizadela ruska cenzura v poslednjem letu, znaša 400.000 Kr. — Pri nas bi včasih bilo dobro tudi na kaj takega misliti!!

Mestno posredovalstvo za delo in službo si je ustanovila nedavno mestna občina ljubljanska. Pokazalo se je, da je bil tak zavod prav zelo potreben, ker se prav pridno že oglašajo oni, ki iščejo služeb. Za vpisovanje in posredovanje se plača enkrat za vselej 40 vin. — S tem korakom si je ljubljanska mestna občina mnogo pridobila na svojem ugledu. Le dalje po tej poti v prid nižjih slojev naroda. Ljudskega kopalnice je v Ljubljani prav potreba, istotako pogreša Ljubljana še javne mestne čitalnice i. t. d.

Kako na Kranjskem! Naši čitatelji vedo že kakor iz strokovnjaških razprav, tako iz dopisov, kakšna nesreča je zadela neke občine na Notranjskem in neke kakor Kambresko, Srednje itd. pri nas na Goriskem. Žled jim je tam pokvaril vse sadno drevje. Ljudje obupno pričakujejo pomoči. Kranjska je že prišla na pomoč nesrečnim kmetom s tem, da jih bo od 22—27 t. m. potovalni učitelj kranjskega dež. odbora poučeval, kako se more po žledu skoro uničeno sadje rešiti s pravilnim in skrbnim obrezovanjem. Objednem pa bo g. pot. učitelj na lici mesta prečeniš še enkrat vso škodo, da bo mogel deželnemu odboru podati natančne podatke. — Kako bodo „naši“ pomagali, ne vemo. Vendar upamo, da jih vsaj vzgled sosednje kronovine vspehudi na brzo pomoč. Kdor hitro da, da dvakrat.

Pravila

društva „Zveza slovenskih in istersko-hrvatskih županov“.

§ 1. Društva ime in sedež. Društvo „Zveza slovenskih in istersko-hrvatskih županov“ se ustanovlja na Kranjsko, Štajersko, Koroško in Primorsko (Goriško, Trst in Istro).

§ 2. Namen društva. Društva namen je poučevati svoje člane o predpisih občinskih zakonov in družih zakonov, ki vrejajo občinsko uradovanje, pospeševati kulturne težnje slovenskega in hrvaškega naroda ter potezati se za gmetno korist nje-gove.

To dosega društvo s tem: da izdaja strokovni list, da izdaja ali pospešuje izdavanje zbirke za občinsko upravo važnih zakonov, da pošilja peticije in resolucije oblastvom in postavodajalnim zborom, da sklicuje redne in izredne društvene shode (občne zборе), na katerih se razpravljajo z občinsko upravo v zvezi stoječa vprašanja ter kulturne in gospodarstvene zadeve slovenskega in hrvaškega naroda.

§ 3. Člani društva. Člani so častni, pravi in podporni. Le avstrijski državljani more biti član društva. a) Častni člani morejo biti oni samopravni avstrijski državljani, ki so si pridobili posebnih zaslug za društvene namene. b) Redni člani zamorejo biti le župani ali podžupani slovenske ali hrvaške narodnosti. c) Podporni člani morejo biti občinski svetovlci in občinski odborniki slovenske ali hrvaške narodnosti.

Redni ali podporni član postane do-tična oseba, ko prijavi društvenemu odboru, da hoče biti član društva in izpolnjevati društvene dolžnosti. Redni člani plačujejo udnino po 5 gl., podporni pa po 2 gl. Društveni odbor ima pa pravico ubežnim županom ali podžupanom udnino znižati ali celo spre-gledati.

§ 4. Dobava denarnih sredstev. Društvena denarna sredstva so: a) udnina rednih in podpornih članov; b) darila in volila; c) naročnina za društveno glasilo in skupilo za spise, katere društvo izda.

§ 5. Dolžnosti in pravice društvenikov. Vsak društvenik je dolžan društvene namene po svoji moči pospeševati in udnino v prvem četrtletji vsacega leta plačati. Vsak društvenik ima pravico udeleževati se društvenih shodov ter tu govoriti in nasvete staviti. Redni člani imajo poleg tega pravico glasovati, voliti in voljeni biti.

Redni člani prejemajo društveno glasilo brezplačno, podporni člani za znižano naročnino 1 gl.

§ 6. Izstop iz društva. Vsak društvenik sme izstopiti iz društva, kedar hoče, samo da to naznani društvenemu odboru; udnino pa mora za tisto leto še plačati, ako jo je bil dolžan plačevati. Take, ki društvenemu namenu nasproti delajo, sme društveni odbor izključiti. Proti taki izključbi se je moči v 14 dneh pri društvenem razsodništvu pritožiti. Kdor preneha biti župan, ali podžupan, ali pa občinski odbornik, izgubi članstvo ipso jure. (Konec pride.)

Ball-Seiden-Robe fl. 6-30
und höher! - 14 Meter! - porto und zollfrei zugewandt! Muster umgehend; ebenso von schwarzer, weißer und farbiger Henneberg-Seide von 45 kr. bis fl. 14-65 per Met.
G. Henneberg (Seiden-Fabrikant (k. u. k. Hofl.))
ZÜRICH. (3)

Leto XXIX.
„Il Mercurio Triestino“
je najstarejši in najbolj akreditovan list Avstro-Ogerske.

Izhaja štirikrat mesečno. Prinaša redno vsa zvebanja in zastanke, (obligacije že izžrebane, a ne izplačane) Prinaša vsak teden kurze glavnih akcij, obligacije in vrednostne papirje vseh borz, kakor dunajske, tržaške, Milana in Pariza.

Svojim naročnikom daje nasvete zastonj, kako najbolje naložiti glavnice; posreduje pri uporabi javnih listin.

Izvršuje točno vsa naročila, prodajo in zameno srečk in drugih javnih listin, bodisi proti gotovini ali v obrokih. Verificira zvebanje domačih, kakor tudi inozemskih srečk. Celoletna naročnina znaša za Avstro-Ogersko gl. 2-40. za inozemstvo gl. 4.

Najboljše berilo in darilo je vsestransko jako pohvaljena

„Vzgoja in omika ali izvir sreče“

(neobhodno potrebna knjiga za vsakega človeka, kateri se hoče sam lahko in hitro navaditi vsega potrebnega da more sebe in druge blažiti in prav olakšati), ter se dobi za predplačilo 1 gl. 50 kr., po pošti 10 kr. več, a i proti poštnemu povzetju pri Jožetu Valenčiču na Dunaju, III. Bez., Hauptstrasse N. 84. 3. Stge., II. Stk., Th. 38.

Založnik ozir. prodajalec je voljen vrniti denar ako bi mu kupec poslal knjigo še nerazrezano in čisto v treh dneh nazaj. Cena je skrajno znižana; knjig je malo več.

Anton Obidič,
cviljar
v **Semeniški ulici št. 4**
v **Gorici,**
priporoča se
za **raznovrstna naročila po meri**
za gospe in gospode.
Naročila se izvršuje hitro.

Anton Bertolotti
kammosek
v **Gorici na Franc-Jozefovi cesti št. 33.**
Zaloga
nagrobnihih spominkov vseh slogov
po ugodnih cenah
od 8 do 200 gl.

Anton Pečenko
Vrtna ulica 8 — **GORICA** — Via Giardino 8
priporoča
pristna bela in črna vina
iz **vipavskih, furlanskih, briskih, dalmatinskih in isterskih vinogradov.**
Dostavlja na dom in razpošilja po železnici na vse kraje avstro-ogerske monarhije v sodih od 56 litrov naprej. Na zahtevo pošilja tudi uzorce.
Cene zmerno. Postrežba poštena.

C. kr. vsakteremu privilegirani koj razum-kroji, ljivi krojiti.
Kar napove iz knjige tabelna mera, to izpolni vsake velikosti in mode.

MARTIN POVERAJ
v **Gorici,**
civilni in vojaški krojač,
z zalogo najfinjšega blaga.
Edino na Travniku št. 22. I. nadstropje.

Ima svojo izborno zalogo vsake vrste blaga za obleke iz inozemskih in avstrijskih tovarn, in gotovih oblek, dožnikov in sobnih plaščev za vsako sezono.

Velika izbér:
zavratnice in ovratnikov, gotovega perila in srajce Jüger ter vseh drugih k oblekam spadajočih priprav za vsaki stan po najnižji ceni.
Sprejemajo se naročila za izdelov. raznih oblek, jaket, pelegrin, dožnih plaščev, tudi za dame, po najnovejši modi.

Mirodilnica (drogerija)
B. Poniz v Gorici,

Tržna ulica, pri sadnem trgu.

V zalogi se vdobiva po skromnih cenah:
Barve suhe in oljnate (proste in v škatalah), pokosti (lake), zamazka (kit), klej (lim), **karbolinoj**, tinta; **cement**; čopiči, ščetki, šablone; **zamaški**, gobe, milo; bencina, sveče, užigalice, **petrolej**; **špirit**, gelatina, vinska kislina; **žveplo**, **vitrijol**; cevi iz kavčuka, galose; razne soli, olja in esence, kitova mast, (**štokfižvo olje**), zdravilna zelišča; čaj, med, **mineralne vode**; cedičke (gome), cerkveno kadilo in kot primesa dišeči storaks; razna čistila, gladila in mazila (kot smirek, steklen papir, votlič, **kolamaz** itd.); prepare za kilo, obveze in druge **kirurški oprave**; pogača za pse, fosforno-kislo apno (Futterkalk); lepodišeče blago (parfumerije); **potrebščine za fotografijo** itd.

24-letni mladenič,
vešč slovenskega, nemškega in nekaj laškega jezika, želi nastopiti v kako prodajalnico ali večjo trgovino kolonijalnega blaga.

Ponudbe na upravnništvo „Soče“.

Leta 1881. v Gorici ustanovljena tvrdka
E. Riessner, v Nunski ulici 3,
(nasproti nunski cerkvi)

priporoča preč. duhovščini in slavnemu občinstvu svojo lastno izdelovalnico umetnih cvetic za vsakovrstne cerkvene potrebe. Ima veliko zalogo nagrobnihih vencev, za mrtvaške potrebe, voščeno sveče itd. vse po zmerni ceni. — Naročila za deželo izvršuje točno in solidno. Priporoča slav. občinstvu tudi svojo (P. cl.) tiskarno črk na perilo.

„Krojaška zadruga“
vpisana zadruga z omejeno zavezo v Gorici.
Gosposka ulica št. 7.
Velika zaloga
vsakovrstnega manufakturnega blaga
ženske in moške obleke
za vsaki stan in vsaki letni čas.

Velika izbéra za pustno dobo,
vsakovrstne svitile barve za plesne toalete, volnene in bombažaste. Priporoča se posebno ženem za lepo perilo, krasne obleke, kovrce in odeje, preproge in zavese, za posteljno rabo, žimo, volno, bombaž, blago izvrstno za blazine itd. itd. Priporoča se tudi možkim lepo izbero v perilu: srajce, ovratnike, zapestnice, prsnike, ovratnice za vsako priliko, nogavice, rokavice itd.
Vse po najnižjih cenah.
Cene so stalne ter brez pogajanja!

Jako praktično na potovanju. Neizogibno potrebno po kratki rabi.

Preskušeno od zdravstvenih oblasti.

(Spričevalo Dunaj, 3. jul. 1887.)

Pripoznano najbolje sredstvo za čiščenje zob.

Kalodont

Izpiranje ust samo z vodo za zobe ali usta ne zadostuje za popolno očiščenje. V to svrhu je neobhodno potrebno, uporabiti kako sredstvo za čiščenje zob.

Dobi se povsod.

Tamburaški instrumenti,
kakor brde itd.

so na prodaj

po ugodnih cenah.

Več v upravništvu našega lista.

Dobiva se povsod!

Najboljše voščilo (biks) sveta je Gini - Metodovo voščilo.
Dá brez truda hitro in najlepši bušč. Vzdrží usnje mehko. Kdor hoče obnavlato ohraniti bleščáca in trpežno. Naj kupuje samo Gini - Metodovo voščilo. Glavni zalagatelj **Ivan Drufovka v Gorici** na Travniku št. 5. Podružnici v Sezani in Komnu. Zaloga vsakovrstnega usnja. Ceniki trgovcem zastonj in franko.

Zahtevajte povsod!

Tiskarna ustanovljena leta 1893, je oskrbljena z najmodernejšimi črkami.

„Salonska knjižnica“

„Slovanska knjižnica“ „Knjižnica za mladino“

„Primorec“ „SOČA“ „Kažipot“

Goriška Tiskarna

A. GABRŠČEK,

zaloga vsakovrstnih izgotovljenih tiskovin za županstva, cerkvene, šolske in druge urade

v Gosposki ulici št. 9. v Gorici,

sprejema naročila za tisek vsakovrstnih tiskovin,

kakor:

vabila k veselicam in plesom, račune, zavitke in listovni papir z natisnjeno tvrdko za trgovce in zasebnike, raznovrstne vizitnice s primernimi zavitki in elegantnimi škatljicami.

Tiskovine po uzorcu za zasebnike, urade, društva itd.

izvršuje točno in natančno po zmerni ceni.

Sledeče tiskovine ima tiskarna izgotovljene v zalogi:

Za županstva: Spisek za volilce, glasovni imenik, kontrolni razkaz (za volitve), opravljeni zapisnik, blagajnični dnevnik (z glavo), sklep računa, proračun, domovnica, ubožni list, plačilni nalog, vročilni list, razna povabila (k volitvi, k novačenju, v občinski urad), vabilo starešinam k seji (z dnevnim redom in brez njega), pobotnice, zapis za mrličem, izkaze o premembah stanovališča (za vojake), poštni dnevnik, kazenski zapisnik, prošnje za oproščenje vojašcine itd.
Za cerkvene urade: Liber bapt., Liber def., Liber matr., Status anim., Testim. mortis, Testim. matrim., Fides mortis et sepult., Fides matr., Nota pro den. factis (in faciendis), Fides Nativit. et Bapt., Testim. status liberi, krstni list, mrtvaški list, pobotnica za obligacije in za plače; izkazi umrlih, račun (z raznimi prilogami) itd.
Za šole so v zalogi vse tiskovine v slovenskem, hrv. in ital. jeziku, kakor razrednice, tednik, oprav. zapisnik itd.
Za sodne urade: opr. zapisnik, zapisnike, vročilne liste, vabila, plačilne naloge, malotne tožbe, pooblastila, zvršilne prošnje itd. itd.
Osako naročilo, bodisi tiskovno ali iz zaloge se izgotovi v teku 24 ur.

V zalogi „Goriške Tiskarne“ A. Gabršček so izšle knjige

„Materino delo za Boga in domovino“. Za Slovenke priredil Simon Gregorčič ml. Cena s poštnino 70 kr.

„Zgodov. črtice iz poknežene grofije goriške in gradiške“. Spisal Simon Rutar. Cena s poštnino 55 kr.

„Dene slovenskih povesti“. Črtice iz ruskega, poljskega, slovaškega in hrvaškega življenja. I. Cena s poštnino 55 kr.

Simon Gregorčičeva zbirka pesmi. Cena lični izdaji 30 kr.

Ant. Funtko izbrane pesmi. Cena lični izdaji 50 kr.

Pagliaruzzi-Krtilanove poezije (dve knjigi) in spisi v prozi. Cena vsem snopičem s poštnino 1 gl. 60 kr.

Anton Kloičev „Materin blagoslov“. Cena s poštn. 18 kr.

„Epizoda iz kulturne zgodovine goriške“, ali košček zgodovine goriškega e. kr. gimnazija. Spisal mons. Andr. Marušič. Cena s poštnino 12 kr.

„Slovanska knjižnica“. Izhaja 15. dan v mesecu. Do konca leta 1898. je izšlo 81 snopičev. Celoletna naročnina gl. 1-80.

„Knjižnica za mladino“. Izšlo je 24 snopičev. — Cena vsakemu snopiču je 25 kr. Kdor naroči vse snopiče, jih dobi po 20 kr. —

„Salonska knjižnica“, za odrasle, začela izhajati začetkom l. 1897. I. zvezek „O te ženske!“ stane broširan gl. 1-10, vezan gl. 1-60. V kratkem izide II. in III. knjiga zanimive vsebine.

„Gluhonemi“. Zgodovina in sedanja metoda njih vzgojevanja. 350 strani velike osmine. Spisal Anton Rudež. Znižana cena gl. 1-30.

„Bele noči“. Sentimentalen roman. Cena 25 kr.

„Ben-Hur“, roman iz časov Kristusovih. Angleški spisal L. Wallace, poslovenil Podravski. Trdovezan gl. 1-65, mehkovozan gl. 1-30.

„Kako je ravnati z mlekom?“ Slovenskim živinorejcem posebno udom mlekarških zadrug spisal Milan Ivančič v Tolminu, 1 iztis 15 kr., 10 iztisov gl. 1.

Trdo vezan gl. 1-90.

Ручной

Mehko vezan gl. 1-60.

Русско-Словинский Словарь

(ROČNI RUSKO-SLOVENSKI SLOVAR)

IN

Kratka slovnica ruskega jezika

(Краткая Грамматика Русского Языка)

V kratkem izide „Slovensko-ruski slovar“ in „rusko-slovenska slovnica“.